

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від 23 серпня 2019 року
(протокол № 1)

Теорія і методика музичної освіти

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
спеціальності
014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

**Бердянськ,
2019 рік**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат педагогічних наук, доцент Анетта Омельченко

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “20” червня 2019 року, протокол № 8

ВСТУП

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Теорія і методика музичної освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Предметом навчальної дисципліни є процес навчання, спрямований на загальний музичний розвиток особистості на основі засвоєння змісту навчальних програм.

Міждисциплінарні зв'язки: Для реалізації професійного спрямування навчання слід використовувати міждисциплінарні зв'язки з іншими музичними дисциплінами – теорія музики та сольфеджіо, історія зарубіжної та української музики, практикуми інструментально-виконавської та вокально-хорової підготовки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою* викладання навчальної дисципліни «Теорія і методика музичної освіти» є теоретико-методична підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до практичної роботи в закладах загальної середньої освіти, формування професійної компетентності, спроможності розв'язувати актуальні проблеми художньо-естетичного виховання молоді

1.2. *Основними завданнями* вивчення дисципліни «Теорія і методика музичної освіти» є:

- розширення знань студентів про процес музичного навчання, виховання та розвитку школярів;
- виявлення закономірних зв'язків між змістом навчання, роботою вчителя й діяльністю учнів, що мають забезпечувати позитивний результату навчання, сприяти залученню учнів до активної творчої діяльності в різних видах музикування;
- розвиток музично-аналітичного мислення студента;
- вивчення організаційно-методичних аспектів музичної освіти;
- набути навичок самоосвіти під час написання рефератів, аналізу репертуару, описування прослуханих уроків та інших творчих завдань;
- виховання поваги до роботи вчителя музичного мистецтва.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність до усного та письмового спілкування українською та іноземною мовами в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність використовувати набуті знання, вміння та навички для вирішення професійних завдань, виходячи з конкретних практичних ситуацій. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 3. Здатність до вибору й доцільного використання педагогічного інструментарію, методів, форм, засобів навчання й виховання, планування освітнього процесу та прогнозування його наслідків і результатів.

ЗК 4. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі професійної діяльності із поглибленим рівнем знань та вмінь інноваційного характеру, достатнім рівнем інтелектуального потенціалу для вирішення проблемних професійних завдань у галузі середньої освіти (музичне мистецтво, англійська мова).

ЗК 5. Здатність самостійно приймати рішення та нести відповідальність за їх реалізацію. Здатність впроваджувати нові ідеї.

ЗК 8. Здатність до проведення досліджень з вивчення провідних методик навчання; здійснення аналізу результатів дослідження та розробка рекомендацій щодо їх упровадження.

ФК 1. Здатність застосовувати сучасні методи й навчальні технології в закладах освіти.

ФК 2. Здатність вивчати психологічні особливості засвоєння учнями / вихованцями навчальної інформації та виявлення музичної активності з метою діагностики, прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу у закладах загальної середньої та позашкільної освіти, музичних студіях та початкових закладах мистецької освіти.

ФК 3. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання з педагогіки, психології, методики мистецької освіти, спрямованих на розвиток індивідуальних творчих здібностей учнів / вихованців, з урахуванням їхніх вікових фізіологічних і психологічних особливостей

ФК 5. Здатність орієнтуватися у психолого-педагогічних засадах художньо-естетичного розвитку дітей та молоді засобами музичного мистецтва та англійської мови.

Та демонструвати такі результати навчання:

ПРН 3. Знає специфіку використання методів, способів, форм мистецько-педагогічної діяльності вчителя та іншомовної галузі

ПРН 5 Інтегрує і розрізняє знання про зміст методичного інструментарію музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, мистецтва та англійської мови, пояснює суть засобів і методів активізації мистецько-творчого розвитку учнів, виховання художньо обдарованої особистості

ПРН 8. Має навички знаходження, обробки, аналізу та синтезу інформації з різних джерел (передусім – за допомогою цифрових технологій).

ПРН 9. Здатний застосовувати сучасні педагогічні технології, в тому числі й інформаційні, для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, закладах початкової мистецької освіти та позашкільних закладах освіти

ПРН 10. Вміє організовувати освітній процес, визначати ступінь і глибину засвоєння учнями програмного матеріалу, формувати у школярів навички самостійного навчання.

ПРН 14 Знає історію та теорію розвитку мистецтва

ПРН 19. Розуміє значущість національної культури і мистецтва для виховання і розвитку особистості учня, цінує полікультурність світу і здатний керуватися у своїй діяльності сучасними принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 6 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. «Роль «Теорії і методики музичної освіти» в підготовці педагога - музиканта»

Сутність теорії і методики музичної освіти та її основні критерії.

Мета та завдання курсу «Теорія і методика музичної освіти», зв'язок з іншими дисциплінами психолого-педагогічного, історико-теоретичного, виконавчого циклів та педагогічною практикою в закладах загальної середньої освіти.

Тема 2. Професійні вимоги до викладання музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти.

Особистість вчителя музичного мистецтва як професійно освіченої людини, самовиховання майбутнього вчителя як важлива умова самореалізації творчої особистості в сучасному педагогічному процесі. Педагогічна майстерність вчителя музичного мистецтва. Сучасні професійні вимоги до вчителя музичного мистецтва згідно нових стандартів початкової та основної шкіл. Сучасні концепції музично-естетичного розвитку школярів.

Тема 3. Історичний досвід становлення музичної освіти в Україні.

Становлення музичної освіти в Україні. Доробок українських музикантів – педагогів наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Основні методичні положення в галузі музичного виховання у народних школах (М.Леонтович, К. Стеценко, Я. Степовий). В.Верховинець про музично-естетичне виховання дітей за допомогою гри. Педагогічні системи музичного виховання видатних діячів Ф.Колеси, С.Людкевича. Роль П.Козицького та Л.Ревуцького в історії музичної педагогіки як авторів дитячого пісенного репертуару.

Тема 4. Музично - педагогічний доробок європейських фахівців. Сучасні системи в методиці музичної освіти зарубіжних педагогів - музикантів: Е. Жак-Далькроза, К. Орфа, З. Кодая, Б. Трічкова та ін.. Еміль Жак-Далькроз – творець системи ритмічного виховання дітей. Система музичного виховання Золтана Кодая в Угорщині. Місце угорського фольклору в системі музичного виховання дітей, у формуванні їхнього духовного світогляду. Види діяльності на уроках музичного мистецтва. Характеристика системи музичного виховання у посібнику «Шульверк» К. Орфа. Метод «Столбіца» Бориса Трічкова.

Тема 5. Урок музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти. Урок музики як форма організування освітнього процесу. Особливості уроку музичного мистецтва. Класифікація уроків музичного мистецтва. Компоненти сценарію уроку музичного мистецтва. План-конспект уроку музичного мистецтва.

Тема 6. Види музичної діяльності на уроках музичного мистецтва.

Різнобічна музична діяльність – головна умова музичного розвитку учнів. Взаємозв'язок усіх видів діяльності на уроці музичного мистецтва. Психологічні основи музичного сприймання та його особливості. Розвиток музичного сприймання школярів. Формування емоційно-усвідомленого сприймання музичного образу твору. Основні етапи сприймання музичного твору на уроці.

Хоровий спів. Види колективної виконавчої діяльності. Завдання хорового співу. Види вокально-хорової творчості. Поняття «вокально-хорові навички», «засоби художньої діяльності», «художня інтерпретація», «виконавський план», «імпровізація», «творче музикування».

Інструментальне музикування на уроці. Коротка характеристика музичних інструментів та методика їх використання.

Зміст і роль музичної грамоти на уроці. Музична грамота як складова поняття «музична грамотність». Нотна грамота – основа розвитку музичного слуху і співу за нотами. Використання релятивної та абсолютної системи у формуванні музично-слухових здібностей учнів. Музично-ритмічні рухи в музичному розвитку дитини.

Тема 7. Музично-педагогічні технології, принципи і методи музичного навчання.

Принципи музичного навчання в сучасних загальноосвітніх навчальних закладах. Інтерактивні методи музичного навчання.

Тема 8 Теоретичні аспекти музичного навчання школярів

Сутність музично-педагогічних технологій. Характеристика сучасних програм з музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти

Тема 9. Методика викладання музичного мистецтва та мистецтва в 1-2 класах.

Особливості психофізичного розвитку учнів 1-2 класів. Виявлення рівня розвитку рівня розвитку індивідуальних музичних здібностей дитини. Формування навичок сприймання творів музичного мистецтва. Вокально-хорове виховання і розвиток музично- слухових уявлень. Вивчення основ нотної грамоти. Музично – пластична діяльність і розвиток чуття ритму. Інтеграція видів мистецтва на уроках мистецтва. Особливості програм інтегрованого курсу «Мистецтво»

Тема 10. Методика викладання музичного мистецтва та мистецтва в 3-4 класах.

Особливості психофізичного розвитку учнів 3-4 класів. Формування вокально-хорових навичок. Удосконалення навичок сприймання музики. Музично-ритмічні рухи та музично-пластичне інтонування на уроках музичного мистецтва. Особливості вивчення інтегрованого курс «Мистецтво» в 3-4 класах.

Тема 11. Методика викладання музичного мистецтва в 5-7 класах.

Особливості психофізичного розвитку учнів 5-6 класів. Удосконалення вокально-хорових навичок учнів. Реалізація змісту шкільної програми зі слухання музики. Музично-теоретична підготовка учнів. Різні види практичних занять в основній школі на уроках музичного мистецтва.

Тема 12. Методика викладання мистецтва в 5-7 класах. Особливості програм з мистецтва в 5-7 класах. Міжпредметні зв'язки і інтегрований підхід на уроках мистецтва. Застосування різних видів практичної діяльності на уроках мистецтва в 5-7 класах.

3. Рекомендована література

Базова

1. Музично-естетична освіта і виховання в закладах освіти області у 2019–2020 навчальному році : інструктивно методичний лист / Укл. Т. В. Кібалова. – Миколаїв : ОППО, 2019. 52 с.
2. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640с.
3. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навчально-методичний посібник. ВЦ «Академія», 2016. 240 с.
4. Олексюк О.М., Ткач М.М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: навч. посіб. К. : Знання України, 2004. 264 с.

Допоміжна

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою «Музичне мистецтво» 1–4 кл. / Л.О. Хлебникова, Л.О. Дорогань, І.М. Івахно. К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. С. 212–244
2. Психологія музикальної діяльності: теорія і практика: уч. посіб. для студ. муз. фак. виш. пед. учеб. заведень / Д.К. Кирнарская, Н.И. Киященко, К.В. Тарасова и др.; под ред. Г.М. Цыпина. М. : Академия, 2003. 368 с.
3. Феномен школи в музично-виконавчому мистецтві // Тези Міжнародної конференції. К. : 2005. 342 с.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник . К.: Либідь, 1997. 376 с.
5. Дмитриева Л.Г. Методика музикального виховання в школі: уч. для студ. серед. пед. учеб. заведень / Л.Г. Дмитриева, Н.М. Черноиваненко. – 3-е изд., стереотип. М. : Академия, 2000. –240 с.
6. Крюкова В.В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. Р-н-Д. : Феникс, 2002. 288 с.
7. Музыкальное образование в школе: уч. посіб. для студ. муз. фак. и отд. виш. и сред. учеб. заведень / Л.В. Школяр, В.А. Школяр, Е.Д. Критская и др.; под ред. Л.В. Школяр. М. : Академия, 2001. 232с.

4. Методи навчання:

4.1. Методи оволодіння знаннями, уміннями і навичками: розповідь, пояснення, бесіда, проблемний виклад, демонстрація мультимедійних матеріалів, слухання музичного матеріалу, аналіз фрагментів уроків і цілісної структури уроків музичного мистецтва, виконання практичних завдань і вправ, робота з літературою.

4.2 Методи контролю і самоконтролю: усний контроль (індивідуальне фронтальне і комбіноване опитування); письмовий контроль (колективні та індивідуальні завдання з методики навчання учнів на уроках музичного мистецтва); виконавський контроль (гра пісень з шкільного репертуару на фортепіано); тестовий контроль.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.**6. Система оцінювання**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	А (відмінно)
65-89	добре		ВС (добре)

50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Додаткова інформація _____